

Regionalpolitisk program 2022

För Östergötlands bästa

Centerpartiet

Vi ger kraft åt hela Östergötland

Det här valprogrammet är framtaget inför valet i september 2022 och här beskrivs hur vi i Centerpartiet i Östergötland vill att vår region ska utvecklas. Vi står för en grön och frihetlig politik med individers livsmöjligheter i fokus.

Under mandatperioden 2023-2026 och framåt vill Centerpartiet:

- Att genom "Nära Vård" ge alla invånare den vård de behöver i rimlig tid.
- Se mer resurser till förlossningsvården, så att kvinnor snabbare ska kunna få tillgång till vård och behandling av förlossningsskador.
- Att stärka den psykiska hälsan för barn och unga.
- Att samverka mellan BUP och skolornas elevhälsovård utvecklas.
- Att fast vårdkontakt och samordning av vårdinsatser sker.
- Mer östgötsk mat i regionens verksamheter.
- Ta vara på möjligheterna för produktion av förnyelsebar energi.
- Skogsnäringen ska vara en viktig resurs för ett växande näringsliv i Östergötland.
- Vi arbetar för att hålla Vättern rent från föroreningar och kemikalier.
- Att regionen flyttar verksamheter och kontor till mindre kommuner i länet.
- Att det ska finnas bredband i hela länet.
- Se laddinfrastruktur och möjlighet till biodrivmedel.
- Modern och klimatsmart kollektivtrafik ska finnas i hela länet.
- Att utbildningsfrågorna lyfts fram och får en tydligare roll i regionens arbete.
- Att regionen ges stärkt ansvar för samordning och samverkan mellan kommunerna i arbetet med gymnasieskolorna.
- Att göra Östergötland till ett universitetslän.
- Att regionen ska bredda arbetet för att stärka barn och ungas läsförmåga och läslust.
- Att fler barn och ungdomar deltar i kulturskapande sammanhang.
- Att samverka med civilsamhället och lokala kulturarbetare utvecklas för att öka tillgängligheten till muséer, musik och teater.

Vård- och omsorg

För oss i Centerpartiet är det viktigt att all offentlig verksamhet bedrivs och styrs så nära människor som möjligt. Därför menar vi att vården även i framtiden bäst hanteras inom regionerna i samverkan med kommuner och stat. Tillgång till kvalificerad vård som ges i tid och tillgång till likvärdig vård var man än bor är våra ledstjärnor. Sverige har en fantastisk sjukvård, när man väl får tillgång till den. Vi vill satsa ytterligare på att korta köerna och ta itu med den av pandemin orsakade vårdskulden och rehabilitering av personer sjuka i långtids covid.

Vi vill att förlossningsvården ska prioriteras högre och att mer resurser läggs på denna synnerligen viktiga vård. Förlossningsvården ska kunna erbjuda en kvalitativ, trygg och stressfri vård. För detta krävs större följsamhet för varje födande kvinnas behov. Vi vill att det ska finnas större valfrihet inom förlossningsvården, så att varje kvinna kan uppleva en trygg och stressfri förlossning av hög kvalitet med låg risk för skador och med god eftervård då dessa trots detta uppstår.

Inom vården ska medborgaren ha sin fasta vårdkontakt eller erbjudas digitala vårdmöten. Vi vill göra det mer attraktivt att arbeta på vårdcentraler på mindre orter. Under senaste mandatperioden har vi initierat möjligheterna att nyttja digital teknik för att även kunna bedriva forskning från mindre vårdcentraler, inte bara från US Linköping. Vi vill understryka vikten av ny medicinsk teknik i vården. För att ytterligare stärka mindre vårdcentraler långt ifrån sjukhusen får vårdcentralerna en extra ersättning. Detta för att kunna erbjuda bra vård i hela Östergötland. Vi vill värna denna extra ersättning även framåt. Karriärmöjligheterna behöver också utvecklas för dem som arbetar i primärvården. För att nå dessa mål kommer vi stå upp för konceptet "Nära Vård" och för att detta arbetssätt utvecklas och fördjupas.

En god hälsa börjar hos individen. Det förebyggande hälsoarbetet är oerhört viktigt, inte minst i ljuset av att en betydande del av alla sjukdomar

är kopplade till livsstil. Individens eget ansvar är viktigt samtidigt som regionen kan och bör ge bättre förutsättningar för att främja en hälsosam livsstil. Här är det också nödvändigt att den mat som serveras inom regionens verksamheter är hälsosam och näringsrik.

Vi vill att vården ska fokusera på sitt huvuduppdrag som är att ge invånarna den vård de behöver oavsett var de bor och i rimlig tid. Vi vill att vården i Östergötland ska ha den bästa personalen, ta vara på kunskap och engagemang hos medarbetarna samt erbjuda gedigen vidareutbildning. Privata vårdgivare bidrar till att ge patienter och personal ökade valmöjligheter, och tillsammans med regionen lyfta hela vården i Östergötland.

Vi vill stärka den psykiska hälsan för barn och unga. Där är samverkan mellan elevhälsan i skolan, ungdomshälsan, barn- och ungdomspsykiatri och civilsamhället vägen framåt. Här ska ingen falla mellan stolarna. Det är i vardagen, i skolan, i hemmet på fritiden som främjande insatser är mest effektiva. Vi vill ge kraft att hantera livets med- och motgångar. Fler behöver fortbildas för att kunna ge första linjens samtalsstöd vid psykisk ohälsa. Eftersom första linjens verksamhet är den inledande vårdkontakten är det av största vikt att stärka kompetensen för att erbjuda tidiga insatser och stöd. Anpassningar i vardagen har en stor betydelse för att klara skolan bra och här behöver regionens expertis ställas till förfogande till skolorna. När specialistvård behövs ska BUP ha kapacitet. Vi vill öka insatserna för att korta kötiderna.

Personer med omfattande funktionsnedsättningar har många gånger ett ohanterligt antal vårdkontakter. Både föräldrar till barn med funktionsnedsättning och vuxna med egen funktionsnedsättning måste stöttas och erbjudas en tydlig hjälp med samordning av vårdinsatser. Därför måste en fast vårdkontakt finnas och möjlighet samordnad individuell planering (SIP) ska prioriteras.

Vården för människor med missbrukssjukdomar behöver värnas och utvecklas. Alla som hamnat i missbruk av narkotika måste få god hjälp till att ta sig ur missbruket eller få livsnödvändig läkemedelsassisterad behandling som finns för missbrukare av opioider. Infektionssjukdomar som sprids bland missbrukare är ett allvarligt hälsohot. Vi vill verka för att sprututbytesprogram etableras i hela länet.

Sammanfattningsvis kommer Centerpartiet i Östergötland att driva följande frågor inom vård och omsorg under åren 2023-2026:

- Att genom "Nära Vård" ge invånarna den vård de behöver, oavsett var du bor, i rimlig tid.
- Att eftervården utökas och mer resurser tillförs, så att kvinnor snabbare ska kunna få tillgång till vård och behandling av förlossningsskador.
- Att förlossningsvården blir mer lyhörd för den födande kvinnans behov.
- Att arbetet med den framskjutna vården prioriteras.
- Att stärka den psykiska hälsan för barn och unga.
- Att stärka insatserna i folkhälsoarbetet för att förebygga ohälsa.
- Att samverkan mellan BUP och skolornas elevhälsovård utvecklas.
- Att fast vårdkontakt och samordning av vårdinsatser sker.
- Att karriär- och forskningsmöjligheterna för de som arbetar inom primärvården ökar.
- Att minska glappet mellan regionens och kommunernas vård- och omsorgsverksamheter.
- Att nationellt högspecialiserad vård och forskning ska bedrivas i Östergötland.
- Att säkerställa god vård på våra sjukhus.
- Sprututbytesprogram för missbrukare ska finnas tillgängligt i hela länet.

Miljö och grön ekonomi

Det var i de gröna näringarna och på landsbygden som Centerpartiet en gång föddes. Landsbygdens frågor är en del av vår själ som parti. Idag betyder det för oss att i Sverige och inte minst i Östergötland ska alla kunna leva och förverkliga sina drömmar, oavsett var man bor. Utan välmående

och konkurrenskraftiga gröna företag kommer den visionen aldrig vara möjlig att förverkliga.

De gröna näringarna är nödvändiga pusselbitar i ett cirkulärt hållbart samhälle. Dit räknar vi främst jordbruk, skogsbruk och trädgård, men även den "blå" näringen fiske. Lösningen på miljöproblem och klimatkrisen är inte att människan avskiljer sig från naturen. Istället handlar det om att använda sig av naturens resurser på ett hållbart och cirkulärt sätt. För Centerpartiet är det av största vikt att hålla vattnet rent från föroreningar och kemikalier, då i synnerhet Vättern som förser stora delar av Östergötland med dricksvatten. Vi vill att vår åkermark ska värnas och skyddas.

Vi vill att regionens strategi för skogsnäringen syftar till att låta skogen vara en viktig resurs för ett växande näringsliv i Östergötland, som lockar företag och kompetens och som bidrar till att vi både är och uppfattas som en attraktiv region. Skogsnäringen i Östergötland ligger redan idag i frontlinjen för omställningen mot en grön ekonomi. I Östergötland bedrivs forskning kring hur byggande i trä ska utvecklas. Regionen ska därtill arbeta aktivt för att stärka forskning, innovationsarbete och utbildning inom de gröna näringarna i regionen. Vi vill bygga vidare kring Vreta Kluster och där bidra till att en civilingenjörsutbildning med inriktning mot jordbruksteknik skapas i regionen.

Livsmedelsförsörjningen handlar om vår säkerhet. Det krävs krafttag för att säkerställa en livskraftig livsmedelsproduktion i hela vår region. Vi behöver agera både på kort och på lång sikt för att stärka konkurrenskraften i det östgötska lantbruket. För oss är det viktigt att livsmedelsstrategin ger resultat.

Det är högst angeläget att viltstammarna hålls på en hanterbar nivå. Med mindre regelkrångel och större hänsyn till ägande- och brukanderätt blir det lättare och snabbare att ta beslut. Vi vill att det ska vara enkelt för

jägare och markägare att vara med och jobba för en hållbar natur samt ett hållbart lant- och skogsbruk.

Östergötland är ett län med goda möjligheter för förnyelsebar energiproduktion. Friska vindar, många soltimmar och biomassa från de gröna näringarna ger oss bra förutsättningarna. Därför måste myndigheter på alla nivåer skapa möjligheter för produktion av nya gröna energislag. En stor fördel med de förnyelsebara energikällorna är att de går relativt snabbt att bygga. På så sätt bidrar de mycket fortare än andra energikällor till att både möta ett ökat elbehov och ersätta el från fossila bränslen som kol och gas. Biogas kan bidra till att minska klimatutsläppen, minska övergödningen av våra sjöar och samtidigt stärka lönsamheten inom jordbruket i länet. Vår ambition är att Östergötland ska bli självförsörjande vad gäller elproduktion. Detta för att säkra en robust energiförsörjning som gör Östergötland bättre rustat för extraordinära händelser.

Centerpartiet vill att all nybyggnation i regionens regi byggs på ett så klimatsmart sätt som möjligt. Detta med hänseende till såväl energieffektivitet, materialval och hållbarhet. Vår vision är att regionen bidrar till gröna och hållbara stadsmiljöer, där man producerar den el man använder lokalt via solpaneler, kompletterar livsmedelsförsörjning med stadsodlingar och att gång- och cykelvägar gör att man kan ställa bilen om man så vill.

Vi vill införa ett lägsta golv för miljö- och klimatkrav i all offentlig upphandling samt att mål införs för att öka andelen upphandlingar som bidrar till efterlevnaden av miljö- och klimatmålen. Så mycket östgötsk mat som möjligt ska serveras i regionens verksamheter.

Stora och livskraftiga fiskbestånd är viktigt för den biologiska mångfalden. Det är viktigt för den som fiskar på fritiden och för den svenska fiskeindustrin. Vi måste ha en bra miljöpolitik för våra vatten och flera hållbara fiskodlingar. Vi vill också utreda hur man kan utveckla fisketurismen.

Sammanfattningsvis kommer Centerpartiet i Östergötland att driva följande frågor inom miljö och grön ekonomi under åren 2023-2026:

- Mer östgötsk mat i regionens verksamheter.
- Ta vara på möjligheterna för produktion av förnyelsebar energi.
- Skogsnäringen ska vara en viktig resurs för ett växande näringsliv i Östergötland.
- Vi arbetar för att hålla Vättern rent från föroreningar och kemikalier.
- Fortsatt utveckling av Vreta Kluster
- Lyfta fiskets betydelse i livsmedelsförsörjningen.

Landsbygd och regional utveckling

De senaste åren har vi sett ett ökat intresse för att flytta till landsbygden. För att göra boende, turism och företagande möjligt krävs också en god service. En välfylld butik, en mack eller en laddstolpe är förutsättningar för att kunna bo och besöka en plats, som i sin tur skapar jobb och tillväxt på landsbygden.

Centerpartiet vill att kommuner och Länsstyrelsen ska vara generösa med bygglov för såväl privatpersoner som företag på landsbygden - inte minst i de strandnära lägen som kan bidra till landsbygdsutveckling.

Ett aktivt och fungerande föreningsliv är också grundläggande för en levande landsbygd. Föreningar ser till att det finns kultur i bygdegården och att barn och unga kan ha en meningsfull fritid. Föreningslivet fyller inte minst en viktig social funktion och i många fall tar de även ett viktigt samhällsansvar. Därför vill vi se ett ökat stöd till föreningslivet på landsbygden, till exempelvis bygdegårdar och andra samlingslokaler, men även till lokala idrottsföreningar och olika aktiviteter.

Vårt samhälle blir mer och mer digitaliserat. Tekniken utvecklas och digitala verktyg skapar möjligheter för distansarbete, shopping och kultur på distans men även möjligheter till vård, effektivare verksamheter för

företagare och underlättande av hushållsarbete. För att alla i vårt samhälle ska kunna ta del av den här utvecklingen krävs fullständig utbyggnad av bredband i hela Östergötland. Det ska inte spela någon roll var man bor - alla ska ha möjlighet att ta del av den tekniska utvecklingen. Det krävs mer ekonomiskt stöd från staten och effektiva organisationer i kommunerna som kan driva på för snabbare fiberutbyggnad. Region Östergötland har ett samordnande ansvar och Centerpartiet är det parti som driver på för att alla ska kunna erbjudas bredband till sina hushåll och företag.

Centerpartiet vill också att regionen i mycket högre utsträckning ökar sin närvaro i hela länet. Regionala kontor och dess personal behöver inte bara finnas i de största städerna och kommunerna, utan kan med fördel flyttas till mindre orter. Detta minskar regionens hyror, erbjuder medarbetare en möjlighet att slippa pendla och ger istället möjligheten att bosätta sig i kommuner med mer landsbygdsprägel. Detta skulle också erbjuda draghjälp till det lokala näringslivet på den ort där regionen etablerar sig. Regionen måste också verka för investeringar i vägar och övrig infrastruktur som landsbygdens invånare och företag behöver för sin utveckling. Samverkan med kommunerna i Östergötland är avgörande för att identifiera och prioritera satsningar på vägar.

En väl fungerande kollektivtrafik i Östergötland är en nyckelfaktor såväl för landsbygdens utveckling som för regionen som helhet. Det handlar om möjligheter till arbetspendling, resor till och från skola, äldres behov av transporter med mera. Att det regionala kollektivtrafikföretaget Östgötatrafiken även fortsättningsvis ges möjligheter att investera i moderna och klimatsmarta tåg och bussar är en prioriterad fråga. Vi vill också utveckla och tydligare marknadsföra Närtrafiken i regionen.

Sammanfattningsvis kommer Centerpartiet i Östergötland att driva följande frågor inom landsbygd och regional utveckling under åren 2023-2026:

- Offentlig och kommersiell service och arbetstillfällen ska finnas i hela länet.

- Att regionen flyttar verksamheter och kontor till mindre kommuner i länet.
- Bredband till hela länet.
- Laddinfrastruktur och möjlighet till biodrivmedel.
- Modern och klimatsmart kollektivtrafik ska finnas i hela länet.
- Utveckla och marknadsföra Närtrafiken.

Utbildning

Det finns i Östergötland många människor som aldrig nått arbetsmarknaden eller som försvunnit från den under lång tid. Detta samtidigt som det råder stor brist på arbetskraft inom vissa sektorer i stora delar av regionen. Möjligheter till bra utbildning är av central betydelse för att människor ska få kraft i form av livsmöjligheter.

Centerpartiet vill att regionen ska vara en aktiv och drivande part i satsningar på entreprenörskap, innovation och kompetensförsörjning i hela länet. Vi vill se ökade projektmedel till kommuner och näringsliv för att trygga dagens och framtidens behov på arbetsmarknaden.

Centerpartiet anser att det behövs mer regional samverkan kring gymnasieskolan. Regionen bör införa ett forum för att diskutera och samordna utbildning mellan alla regionens kommuner.

Idag finns tillgång till många distansutbildningar. Detta tycker vi är fantastiskt. Det är inte alla som kan eller vill flytta till en universitetsstad, utan bo kvar där man bor och istället läsa på distans. För att tydligare verka för en större geografiskt spridning av utbildning vill vi att fler universitetscampus etableras i länet, och då inte bara i universitetsstäderna. Centerpartiet vill göra Östergötland till ett universitetslän med flera studieplatser i alla delar av länet.

Regionen bör utöka antalet utbildningsplatser på folkhögskolan Lunnevads allmänna kurs i syfte att öka möjligheterna att få de som inte har fullständiga betyg att realisera sina drömmar.

Regionen bör satsa på att utvidga de utbildningar som syftar mot en stark efterfrågan på arbetsmarknaden. Här spelar naturbruksgymnasierna Himmelstalundsskolan i Norrköping och Vreta i Linköping en viktig roll i att trygga framtidens livsmedelsförsörjning.

Alla barn har lika stor rätt att finnas i en skolmiljö som är bra både ur pedagogiskt och socialt perspektiv. Vi ser stora möjligheter i att barn i små klasser i små skolor kan få följa undervisning digitalt med vuxna stödpersoner, vilka ibland också kallas mentorer, på plats fysiskt i klassrummet. Framtiden kommer att kräva utveckling istället för avveckling av skolor på rimligt avstånd från barnens bostäder, samtidigt som allt fler barnfamiljer flyttar ut från stadskärnan i spåren av pandemin. Utifrån att regionen driver egna skolor kan regionen inspirera digitaliseringen av Östergötlands skolor.

Att stärka barns och ungas läsförmåga och läslust är av särskild vikt. Barn och elever behöver läsa själva, bli lästa för och utveckla sin läsförståelse. Det har under de senaste åren genomförts flera insatser för att främja ett ökat läsande och förbättrad läsförmåga. Det finns dock fortsatt stora utmaningar och fortsatt stora skillnader i läsförståelse när det gäller kön och socioekonomisk bakgrund. Regionbiblioteket bör ges ett utökat uppdrag att stötta folkbibliotek och skolbibliotek i syfte att stärka barns och ungas läsning. Även barnhälsovården bör ges ett utökat uppdrag att vara behjälplig i läsfrämjande insatser.

Bildning är viktigt genom hela livet. Det är även viktigt att det finns möjlighet till kunskapshöjande insatser oavsett var man bor i Östergötland. Där har studieförbunden ett viktigt uppdrag genom att tillgängliggöra kunskap på ett enkelt och lättillgängligt sätt. Detta ska Region Östergötland beakta och bevara.

Vi i Centerpartiet i Östergötland anser att Region Östergötland mer aktivt, mer tydligt och mer engagerat, genom god och likvärdig utbildning ska ge kraft till varje människa.

Sammanfattningsvis kommer Centerpartiet i Östergötland att driva följande frågor inom utbildning under åren 2023-2026:

- Att utbildningsfrågorna lyfts fram och får en tydligare roll i regionens arbete.
- Att regionen ges stärkt ansvar för samordning och samverkan mellan kommunerna i arbetet med gymnasieskolorna.
- Att göra Östergötland till ett universitetslän.
- Att regionen ska bredda arbetet för att stärka barn och ungas läsförmåga och läslust.
- Att regionen ska samverka med kommuner och näringsliv för att trygga framtida kompetensförsörjning.
- Att fler platser på folkhögskolan Lunnevals allmänna kurs tillskapas.
- Fler utbildningsplatser till naturbruksgymnasierna Himmelstalundsskolan i Norrköping och Vreta i Linköping
- Att regionen går i bräschen vad gäller digital undervisning.

Kultur och demokrati

Kultur är starkt kopplad till demokrati. Det är endast inom ramen för ett fritt och demokratiskt samhälle som en fri och levande kultur kan få den näring den behöver för att utvecklas. Inkludering i kulturlivet och kulturskapande bidrar till känslan av samhörighet, vilket i sig skapar tillit medborgare emellan. Tillit är viktigt i ett demokratiskt samhälle. Kulturens nära koppling till demokratins hjärta är tydligare idag än den varit under lång tid.

Film, teater, böcker, musik och andra kulturyttringar kan inspirera och frigöra människor till att våga forma sina liv efter egna önskningar och drömmar. Framförallt gäller detta de unga människor som söker sin väg framåt. Det är viktigt inte minst för barns och ungdomars livsmöjligheter att kultur ska kunna utövas även utanför de stora städerna, och att de erbjuds en rad olika uttrycksformer.

Kulturupplevelser och att få vara med och skapa kultur bidrar i högsta grad till förbättrad folkhälsa och hör således till det förebyggande hälsoarbetet. För oss i Centerpartiet är det viktigt att regionen bidrar till att civilsamhället inkluderas i detta arbete. Vi står bakom den samverkansmodell som finns idag, där staten använder regionerna för att stödja det regionala kulturlivet i samverkan med kommunerna. Detta sker inte minst genom Scenkonstbolaget, där symfoniorkestern SON samt Östgötateatern ryms, men också genom Östergötlands Museum och Östgötamusiken.

Östergötland har ett rikt och levande kulturarv. Genom det förmedlas viktiga kunskaper och om vår historia och hembygd samt bygger en bro mot framtiden. Vi vill värna stödet för de kulturföreningar som varje dag förmedlar dessa värden.

Vi vill att regionens kulturinstitutioner ska ha resurser och förutsättningar att i högre grad kunna visas i skolor och på äldreboenden. Tillgängligheten för de som bor på andra orter än där dessa finns idag ska öka.

Det finns idag en brist på arenor för kulturskapande i många delar av länet. För att skapa plattform för kulturskapande för barn och unga krävs mer samverkan med civilsamhället, där vi vill se fler tillfällen och möjligheter för barn och unga att vara en aktiv del i skapandeprocessen.

Ett demokratiskt samhälle är ett tillgängligt samhälle. Oavsett om man är ung eller gammal, man eller kvinna, har en funktionsnedsättning eller rötter i ett annat land är det centralt att kunna ta aktiv del i samhället. Det kan handla om fysisk tillgänglighet, information på lättläst svenska eller andra språk. Östergötland ska vara en region där samtliga invånare har möjlighet till full delaktighet i samhällslivet och det demokratiska samtalet.

Slutligen vill vi att en gemensam digital kulturportal inrättas, i samarbete med länets kommuner. Portalen ska visa aktuella kulturevenemang i regionen och ge möjligheter till digitala besök på evenemang där så är möjligt.

Sammanfattningsvis kommer Centerpartiet i Östergötland att driva följande frågor inom kultur och demokrati under åren 2023-2026:

- Att samverkan med civilsamhället och lokala kulturarbetare utvecklas för att öka tillgängligheten till muséer, musik och teater.
- Vi vill skapa möjlighet för full delaktighet. Personer med funktionsnedsättning ska kunna ta del av samma utbud som övriga grupper.
- Att digitalisera kulturutbudet för att ta lättare kunna ta del av kulturupplevelser och således främja demokratin.
- Att fler barn och ungdomar deltar i kulturskapande sammanhang.